

cejfe

Àmbit d'Execució Penal

CONSELL d'EUROPA

Declaració dels ministres de justícia dels estats membres del Consell d'Europa sobre el paper de la Justícia Restaurativa en matèria d'execució penal

Traducció realitzada pel Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del Departament de Justícia, Drets i Memòria, de la Generalitat de Catalunya

Any 2024

Generalitat de Catalunya
**Centre d'Estudis Jurídics
i Formació Especialitzada**

DECLARACIÓ DELS MINISTRES DE JUSTÍCIA DELS ESTATS MEMBRES
DEL CONSELL D'EUROPA SOBRE EL PAPER DE LA JUSTÍCIA
RESTAURATIVA EN MATÈRIA PENAL

**amb motiu de la Conferència de Ministres de Justícia del Consell
d'Europa “Crim i justícia penal: el paper de la justícia restaurativa a
Europa”**

(13 i 14 de desembre de 2021, Venècia, Itàlia)

Declaració de Venècia sobre el paper de la justícia restaurativa en matèria
penal

Els ministres de Justícia dels Estats membres del Consell d'Europa,

1. Subratllant la importància del treball ja dut a terme pel Consell d'Europa en l'àmbit de la justícia restaurativa i constatant amb gran satisfacció que els ministres que participen en la Conferència de Venècia donen suport plenament als objectius de la Recomanació CM/Rec(2018)8 del Comitè de Ministres del Consell d'Europa en matèria de justícia restaurativa penal i reiteren les normes i principis que hi figuren;
2. Destacant que, d'acord amb la Recomanació anterior, la justícia restaurativa és un procés que permet que els perjudicats pel delictes, i els responsables d'aquest dany, si hi consenten lliurement, puguin participar activament en la resolució de les qüestions derivades del delictes, amb l'ajuda d'un tercer qualificat i imparcial (normalment anomenat *mediador* o *facilitador*);
3. Remarcant que aquest procés sovint es concreta en un diàleg (directe o indirecte) entre la víctima i l'ofensor, fet que pressuposa el reconeixement previ dels factors delictius per part de l'autor, i també pot implicar, si escau, altres persones afectades pel delictes, especialment la família i, si escau, la comunitat a la qual pertanyen;

4. Subratllant els avantatges relatius dels processos de justícia restaurativa, amb especial referència al caràcter voluntari d'aquests processos i la possibilitat d'interrompre'ls o aturar-los en qualsevol moment, subratllant la igual preocupació per les necessitats i els interessos de totes les parts implicades, i reiterant que l'enfocament del procés es basa en la reparació dels danys materials i immaterials, la voluntarietat, la participació, la confidencialitat, la reinserció dels infractors, la imparcialitat del tercer, i així reduir el risc d'estigmatització;
5. Reconeixent que la justícia restaurativa ha provocat un interès creixent en una sèrie d'Estats membres del Consell d'Europa, i que el seu desenvolupament i ús eficient es poden veure com una oportunitat i un repte positiu per millorar els sistemes de justícia penal europeus, tot observant que, en general, el desenvolupament de la justícia restaurativa s'ha de considerar una part important del procés de desenvolupament sostenible global, ja que també contribueix a l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible 16 de les Nacions Unides: promoure societats justes, pacífiques i inclusives;
6. Observant que la Conferència de Venècia, que va reunir ministres de Justícia dels Estats membres del Consell d'Europa, alts funcionaris dels governs i professionals, va demostrar ser una plataforma instrumental i oportuna per intercanviar coneixements, informació i bones pràctiques, i per debatre els reptes en aquest àmbit;
7. Subratllant el deure de les institucions públiques de fomentar intervencions constructives envers la delinqüència juvenil i oferir més oportunitats als delinqüents joves, atesa la seva edat i la necessitat de reintegrar-los a la societat, i prestant especial atenció a la manera en què s'han d'utilitzar els processos de justícia restaurativa en casos que involucrin menors (víctimes o ofensors) i reiterant en aquest sentit la rellevància de les normes i principis continguts en les Directrius del Comitè de Ministres sobre una justícia adaptada als menors (2010) i la seva Recomanació CM/Rec(2008)11 sobre les Regles europees per a infractors menors d'edat subjectes a sancions o mesures;

8. Destacant que a la Conferència de Venècia es va donar suport i discutir àmpliament la necessitat de proporcionar una formació adequada en la implementació de la justícia restaurativa;
9. Considerant que, en un contrast creixent entre diferents nivells de la societat, la justícia restaurativa pot representar una eina important per abordar els conflictes derivats d'actes delictius i per fomentar la cohesió social mitjançant la resolució d'aquests conflictes i per no considerar-los com una ocasió per a noves divisions socials;
10. Considerant la justícia restaurativa no només com una eina senzilla en el marc de l'enfocament tradicional de la justícia penal, sinó com una cultura més àmplia que hauria d'amarar el sistema de justícia penal basada en la participació voluntària de la víctima i l'ofensor, així com d'altres parts afectades i la comunitat en general per abordar i reparar el dany causat pel delicte;
11. Afirmant l'impacte positiu de la justícia restaurativa en la reducció de la reincidència i constatant l'àmplia evidència empírica que demostra que la justícia restaurativa és eficaç i produeix resultats satisfactoris per a les parts dels conflictes i, més enllà, per a una comunitat en conjunt;
12. Observant el possible impacte positiu de les vies de justícia restaurativa també en la lluita contra la radicalització de les persones;
13. Subratllant que l'ús adequat de la justícia restaurativa pot contribuir a utilitzar de manera més eficient i de forma personal i socialment inclusiva els processos de justícia penal, i que també contribueix així a millorar com les nostres societats tracten els ofensors i les víctimes i, per tant, requereix recursos humans i financers adequats, els quals s'han de considerar una inversió de futur i favorables per a la seguretat i el benestar de les nostres societats;
14. Considerant que el Consell d'Europa es troba en una situació única per assumir el lideratge en el treball posterior en aquest àmbit, i que el seguiment d'aquesta Declaració pot prendre diferents formes, segons

l'enfocament triple de l'organització, és a dir, activitats normatives, de supervisió i cooperació/sensibilització destinades a aconseguir més unitat i harmonització entre els Estats membres del Consell d'Europa;

15. Conviden el Consell d'Europa a encoratjar i ajudar els seus Estats membres a:
 - i. Desenvolupar plans d'acció o polítiques nacionals, quan sigui necessari, per aplicar la Recomanació CM/Rec (2018)8 en matèria de justícia restaurativa penal, assegurant la cooperació interinstitucional a tot el país, una legislació i un finançament nacionals adequats, tot reflexionant sobre la idea que un dels objectius de les autoritats nacionals hauria de ser el dret a accedir a serveis de justícia restaurativa adequats per a totes les parts interessades, si hi consenten lliurement;
 - ii. Promoure una aplicació àmplia de la justícia restaurativa per als menors en conflicte amb la llei, un dels components més valuosos de la justícia adaptada als menors d'acord amb les Directrius del Comitè de Ministres sobre la justícia adaptada als menors (2010);
 - iii. Motivar a cada Estat membre una implantació àmplia de la justícia restaurativa, els seus principis i mètodes com a complement o, si escau, com a alternativa a o dins del marc de procediments penals que tinguin com a objectiu el desistiment dels delictes, la reinserció dels ofensors i la recuperació de les víctimes;
 - iv. Considerar la justícia restaurativa com una part essencial del programa de formació dels professionals del dret, incloent-hi el poder judicial, els advocats, els fiscals, els treballadors socials i la policia, així com el personal penitenciari i de llibertat condicional, i reflexionar sobre com incloure els principis, mètodes, pràctiques i salvaguardes de la justícia restaurativa en els plans d'estudis universitaris i altres programes d'educació superior per a juristes, tot prestant atenció a la participació de la societat civil i les autoritats locals i regionals en els processos de justícia restaurativa i dirigint-se al Consell d'Europa quan es necessitin

programes de cooperació i formació dels funcionaris que implementen la justícia restaurativa;

- v. Sensibilitzar sobre els processos de justícia restaurativa a tot el país i posar en pràctica projectes que tinguin com a objectiu una comunicació generalitzada del paper i els beneficis de la justícia restaurativa en matèria penal, donant una resposta més enllà de les sancions penals;

16. Sol·liciten al Consell d'Europa:

- a) Portar a terme un estudi exhaustiu dels models de justícia restaurativa actualment inclosos en les legislacions nacionals i implementats pels governs dels Estats membres per tal de facilitar l'intercanvi de coneixements, bones pràctiques, experiències i recerca científica real sobre aquest tema, tot reconeixent les especificitats nacionals;
- b) Elaborar els "Principis d'alt nivell del Consell d'Europa sobre justícia restaurativa", proposant un conjunt de mesures amb les quals els Estats membres treballaran per aplicar aquests principis;
- c) Continuar avaluant periòdicament, a través del Comitè Europeu de Problemes Criminals (CDPC), l'aplicació de la Recomanació (2018)⁸ i els principis que s'hi annexen, a la llum de qualsevol avenç significatiu en l'ús de la justícia restaurativa als Estats membres i, si cal, revisar-los, d'acord amb la Regla 67 de la Recomanació.

Venècia, 14 de desembre de 2021